

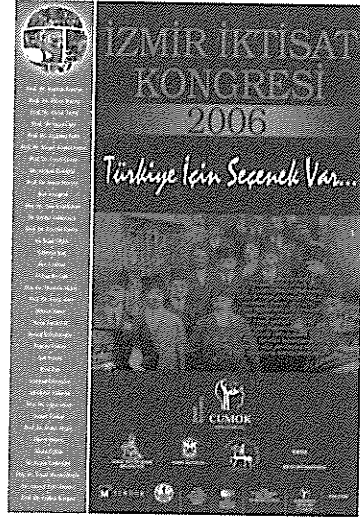
Türkiye İçin Seçenek Var...

İzmir İktisat Kongresi 1923 - 2006

Dr. Serdar ŞAHİNKAYA(*)

Bundan tam 83 yıl önce Lozan'daki çetin görüşmelerde, İsmet İnönü başkanlığındaki Türk delegasyonu, başta “**iktisadi bağımsızlığımız**” için soylu bir çaba göstermekteydi. Uluslararası güçlerin, Ankara Hükümeti'ne dayattıkları özellikle iktisadi konular nedeniyle uzlaşma sağlanamamış ve görüşmeler, ulu önder Gazi Mustafa Kemal'in bilgisi dahilinde, 4 Şubat 1923 tarihinde kesintiye uğramıştır.

İşte böyle bir dönemde, 20. yüzyılın başlarında 17 Şubat 1923'te toplanan birinci Kongre'de Mustafa Kemal'in yaptığı açış konuşmasındaki tahlil, hayati bir önemi haizdir. Cumhuriyetimizi geleceğe taşıyacak “**halkçı ekonomi**” yi oluşturacak iktisat politikalarının temel özelliklerini bu konuşmada bulmak mümkündür. Mustafa Kemal, konuşmasında sık sık “**iktisat**”ın ulusların tarihlerinde ne kadar önemli olduğuna vurgu yaparken, **yorgun ama umutlu ve inançlı** toplumumuza bir “**ulusal ekonomi**” hedefi göstermiştir.

* Dr., Siyasal Bilgiler Fakültesi; s-sahinkaya@tkb.com.tr

<<Efendiler; Tarih, milletimizin itilâ ve inhitati esbabını ararken birçok siyasi, askerî, içtimai sebepler bulmakta ve saymaktadır. Şüphe yok bütün bu sebepler hadisat-i içtimaiyede müeesildirler. Bir milletin doğrudan doğruya hayatıyla alakadar olan, o milletin iktisadiyatıdır. Tarihin ve tecrübenin teksif ettiği bu hakikat bizim millî hayatımızda ve millî tarihimizde tamamen mütecellidir. Hakikaten Türk tarihî tetkik olunursa itila, inhitat esbabının iktisadi mesailden başka bir şey olmadığı derhal anlaşılır.>> sözleriyle de Gazi, iktisadın öneminin altını çizmektedir.

CUMOK' un (Cumhuriyet Okurları) yoğun gayretleri, bitmek bilmeyen özveri ve önderlikleri ile gerçekleşen ve Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Konak Belediyesi, Ege Bölgesi Sanayi Odası, Ege Bölgesi Yemek Sanayicileri Derneği, Türk Ticaret Bankası Emeklileri Derneği, İzmir Barosu ve Türmob'un da destek verdiği **Türkiye İçin Seçenek Var... İzmir İktisat Kongresi 1923 - 2006, 7-9 Nisan 2006** tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirildi.

Konak Belediyesi'nin Güzelyalı Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen Kongre'nin açılışında konuşan **Mülkiyeli İzmir Vali Yardımcısı Fahir Işıksız**, Türkiye'nin, IMF'ye bağımlı ekonomik politikalarından Kemalizmle kurtulabileceğini belirterek **Atatürk**'ün I. İktisat Kongresi'ni Cumhuriyeti bile kurmadan önce topladığına dikkat çekti. Atatürk döneminde istikrarlı bir ekonomi kurulduğunu, sıfıra yakın enflasyonla yüksek kalkınma düzeyi yakalandığını vurgulayan **Işıksız**, ülkenin 1950'lerden sonra emperyalist istilaya maruz kaldığını belirterek "Türkiye ekonomisi, özellikle 12 Eylül 1980'den sonra emperyalist güçlerin boyunduruğu altına girdi. Turgut Özal hükümeti döneminde uygulanan politikalar bunu gösteriyor. Emperyalistlerin istemleri doğrultusunda, Cumhurbaşkanı olarak **Türk-Kürt** federasyonundan söz etti. Şimdi çokuluslu şirketler dünyayı paylaşım peşindeler. Bugün küreselleşmeye dönüşen emperyalizmin adı IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü'dür. Türkiye seçeneksiz bırakılıyor. IMF politikaları insanlarımızı üzüyor, yoksullaştırıyor, ekonomik felaketler ahlaki çöküntüleri getiriyor. Siyasal İslam ve Kürt kartı oynanıyor. Kemalizmle, Atatürk ideolojisiyle dağı deleceğiz, ışığa ulaşacağız" dedi.

Katılımı coşkulu, heyecanı yüksek Kongre'de üç gün boyunca bir anlamda, Cambridge Üniversitesi İktisat ve Siyaset Fakültesi Kalkınma Araştırmaları Yönetmenlerinden **Prof. Dr. Ha-Joon CHANG**'ın sorduğu ve yanıt aradığı "Neden kalkınmış ülkeler kendi kalkınmalarının tarihi konusunda bu kadar cahiller? İnsanların tarihi, çağdaş, entelektüel ve siyasi gündem doğrultusunda yorumlama doğal eğilimi (ki bu eğilim çoğu kez tarihsel perspektife gölge düşürür) yüzünden mi? Yoksa defalarca tanık olduğumuz gibi, ülkelerin teknolojik açıdan yetkinleştiklerinde, kendilerinin kalkınırken

uygulamamış oldukları politikaları empoze etmekte çıkarları mı var? Kısacası, kalkınmış ülkeler kendilerinin kalkınmakta iken uygulamadıkları politikaları kalkınmakta olan ülkelerin benimsemesinde ısrar ederek “merdiveni itiyorlar” mı?” sorulara Türkiye’den bakarak, Türkiye’nin çıkarları için yanıtlar arandı, tartışıldı, somutlaştırıldı.

Bu tartışmaların sürdürüldüğü oturum başlıkları ve tartışmacılarını *şimdilik* dergi arşivine girmesi amacıyla özetleyerek aktarıyorum:

Türkiye İçin Seçenek Var..

İzmir İktisat Kongresi 1923-2006

7-9 Nisan 2006

Oturum 1: Tarihsel Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Korkut Boratav
Prof. Dr. Bilsay Kuruç
Prof. Dr. Oktar Türel
Prof. Dr. İşaya Üşür

Oturum 2: Türkiye Nasıl Dönüştürülüyor – 1

Prof. Dr. Alpaslan Işıklı
Prof. Dr. Birgül Ayman Güler
Prof. Dr. Cevat Geray
Dr. Seyhan Erdoğan

Oturum 3: Türkiye Nasıl Dönüştürülüyor – 2

Prof. Dr. Sinan Sönmez
İlter Ertuğrul
Doç. Dr. Aziz Konukman
Dr. Serdar Şahinkaya

Oturum 4: Cumhuriyetin Ekonomik Yönelişleri

Prof. Dr. İzzettin Önder
Ali Nejat Ölçen
Yıldırım Koç

Oturum 5: Kalkınma, Üretim, Bilim

Orhan Bursalı

Mustafa Akgül

Prof. Dr. Emin Alıcı

Oturum 6: Emegın Durumu ve Olanakları

Şükran Soner

Necip Yurdakul

Kemal Kılıçdaroğlu

Oturum 7: Aydınlar ve Medyanın Yönverici Rolü

Tuncay Özkan

Işık Kansu

Erol Toy

Oturum 8: Tarımın Durumu ve Olanakları

Gökhan Günaydın

Ali Ekber Yıldırım

Prof. Dr. Ođuz Oyan

Oturum 9: Sanayiinin Durumu, Kobiler ve Olanakları

Tamer Taşkın

Dr. Öztin Akgüç

Fikret Mısırlı

Ender Yorgancılar

Oturum 10-11: Ulusal İktisat Politikaları Bağlamında IMF'den Kopma Yolları – Ulusal Kalkınma Stratejisinin Ana Noktaları ya da Türkiye İçin Seçenek Var

Prof. Dr. Gülten Kazgan

Dr. Öztin Akgüç

Dr. Ergin Yıldızoğlu

Prof. Dr. İşaya Üşür

Prof. Dr. Bilsay Kuruç

Dr. Ahmet Zeki Bulunç

Doç. Dr. Yaşar Hacısalihoğlu

Kongre sonuç bildirgesinin zaman alacağı noktasını da hatırlatarak, CUMOK İzmir Koordinatörü sevgili **Demet GÜNOĞLU**'nun toparlayıcı ve bir o kadar da önemli sözlerine kulak vermenin doğru olacağını düşünüyorum :

“Türkiye'nin, temelinde bağımsızlıkçı, eşitlikçi, ve özgürlükçü iktisat politikaları üretme ve uygulama olanağı-seçeneği vardır. Ancak bu **olanağın-seçeneğin kullanılması siyasi güç birliğini** gerektirmektedir. Böyle bir güç birliği ise bağımsızlıktan, emekten ve aydınlanmadan yana laik, demokratik, toplumsal, bilimsel düşünce birikiminin savunucuları olan herkesin, temelinde hendekler kazmak olan bir iletişim yerine **köprüler kurmaya yarayan sağlıklı diyaloglarını** gereksinmektedir. İzmir İktisat Kongresi 2006'dan sonra seçeneğimiz varken bunu yaşantıya geçirmemek sadece iletişim kurmadaki isteksizliğimiz, ciddi niyet eksikliğimiz, beceriksizliğimiz ile bireysel ve toplumsal egolarımızdan kaynaklanacaktır”

Ve Kongre'nin sonunda aşağıdaki basın açıklaması Türkiye CUMOK Koordinatörü sevgili **Namık Kemal Boya**'nın gür sesi ile okundu:

“Türkiye İçin Seçenek Var”
İZMİR İKTİSAT KONGRESİ 1923-2006
BASIN AÇIKLAMASI

ÖNCE;
“Neoliberal dünyaya hayır!”
SONRA;
Temelinde
Tam bağımsızlık ve özgürlük
Üretim ve emek
Eşitlik ve adalet olan
İKTİSAT POLİTİKALARI

Unutulmamalıdır ki; 1923'teki ilk İktisat Kongresi'nin açış konuşmasında Gazi Mustafa Kemal; “yurttaşların kadercı bir anlayıştan uzak olarak çalışmalarını, üretmelerini ve bir toplumsal amaç ve toplumsal bir ideal etrafında kenetlenmeleri gerektiği”ne özel bir önem vermiştir. Konuşmasında, Osmanlı Devleti'nin çöküş nedenlerini irdeleyip iktisadi konularda birçok değerlendirmede bulunan Gazi Mustafa Kemal, ülkemizi “çalışkanlar diyarı” olarak adlandırmış ve “Yeni Türkiye Devleti, iktisadi bir devlet olacaktır..”, “Yeni Türkiye Devleti, temellerini süngüyle değil, süngünün dahi dayandığı iktisatla kuracaktır...” şeklinde betimlemiştir.

Birinci kongreyi takiben, Cumhuriyet'in ilanı, hilâfetin kaldırılması, hukuk, eğitim ve sağlık düzeninin çağdaşlaştırılması; yani, sosyal hakların tüm topluma yayılması; ulusal toplumsal ve siyasal düzenin laik düzene dayandırılması ile büyük ve devrimci bir dönüşüm başlamıştır.

İşte bu bağlamda, ulusal duyarlılıkların gözle görülür biçimde dirildiği günümüzde, Cumhuriyetimizin tarihsel gelişim süreci bakımından 1923 Türkiye (İzmir) İktisat Kongresi'nin önemli bir yeri vardır.

Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın açılış konuşmasının içeriğine koşut ve o Kongre'nin gerçeklerine de değinerek yeniden ele alınması gerekliliği açıktır.

Günümüzde yaşanan çok boyutlu krizden çıkış yollarının bilim insanlarımızın düşünsel desteklerinde toplumsal sınıf ve kesimlerinin talepleri doğrultusunda ortaya konulmasıyla yaratılacak Yeniden Aydınlanma Devrimi'nin;

Antiemperyalist, ulusal bağımsızlık hedefini ve bu ulusal bağımsızlık içinde toplumsal özgürlükleri öne çıkaran, emekten yana, geniş halk kesimlerinin arzu ve çıkarlarını gözeten, aydınlanmacı tavırlardan yana olan ve “artık yeter, neoliberal dünyaya hayır!” diyen Kongre katılımcıları,

IMF, DB, DTÖ gibi uluslararası kuruluşların, onların arkasındaki ABD ve AB gibi güçlerin, Yeni Dünya Düzenine teslim olmaya eğilimlilerin yarattığı düşünsel karartmalara ve küresel sermayenin ideolojik saldırılarına karşı bağımsızlıkçı, eşitlikçi ve özgürlükçü çıkış yollarını ortaya koymayı hedefleyen İzmir İktisat Kongresi,

Cumhuriyet Devriminin yarattığı laik, demokratik, toplumsal, bilimsel düşünce birikiminin savunucuları olarak; karanlığa, karartmalara, saptırmalara, akıl ve bilim dışı çözümlere karşı örgütlü biçimde karşı çıkılmasının yolunu açmak amacı ile 7-8-9 Nisan 2006 tarihlerinde İzmir'de toplanmıştır.

Bu basın açıklaması üç gün boyunca on bir oturumda çalışmalarını sunan otuz sekiz bilim insanımızın katkıları ve katılımcıların sorularıyla da zenginleşen Kongre dokümanları değerlendirilmek suretiyle hazırlanmıştır.

Kongreye sunulan bildirilerin ve yapılan tartışmaların değerlendirileceği “Sonuç Bildirgesi” daha sonra açıklanacaktır.

Saygılarımızla

CUMOK-Cumhuriyet Okurları